

**Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών για την πρόταση νόμου
«Ο περί Ποινικής Δικονομίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2021»**

Παρόντες:

Γεώργιος Γεωργίου, πρόεδρος

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου

Δημήτρης Δημητρίου

Πανίκος Λεωνίδου

Ευανθία Σάββα

Κωστής Ευσταθίου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε από τον κ. Ανδρέα Πασιουρτίδη, εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, σε τέσσερις συνεδρίες της, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 5 και 17 Φεβρουαρίου, 10 Μαρτίου και 2 Απριλίου 2021. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης της πρότασης νόμου παρευρέθηκαν και τα μέλη της επιτροπής κ. Άριστος Δαμιανού και Ανδρέας Πασιουρτίδης.

Σημειώνεται ότι για λόγους που προκύπτουν από τους σκοπούς της προτεινόμενης νομοθετικής ρύθμισης, καθώς και λόγω έλλειψης χρόνου προς ολοκλήρωση της προβλεπόμενης διαδικασίας συζήτησης σύμφωνα με τα προαπαιτούμενα στον Κανονισμό της Βουλής, ενόψει της διάλυσης της Βουλής για τη διεξαγωγή βουλευτικών εκλογών, κρίθηκε σκόπιμη η κατά προτεραιότητα συζήτηση της πρότασης νόμου, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού 40Α του Κανονισμού της Βουλής. Ειδικότερα, για τη συζήτηση της εν λόγω πρότασης νόμου ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία συζήτησης, όσον αφορά τα προνοούμενα στον Κανονισμό της Βουλής στάδια συζήτησης, αλλά για σκοπούς επίσπευσης της όλης διαδικασίας τα εν λόγω στάδια έχουν συμπυχθεί.

Σκοπός της πρότασης νόμου, όπως αυτή αρχικά κατατέθηκε, είναι η τροποποίηση του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, ώστε κατηγορούμενος σε ιδιωτική ποινική διαδικασία να αποκτά πρόσβαση σε έγγραφα τα οποία κατέχει ο κατηγορός, όπως ισχύει στις υπόλοιπες ποινικές διαδικασίες.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει την πρόταση νόμου, η προτεινόμενη ρύθμιση κρίθηκε αναγκαία για σκοπούς ίσης μεταχείρισης των κατηγορουμένων σε όλες τις ποινικές διαδικασίες, καθώς τόσο για τους κατηγορούμενους σε ιδιωτικές ποινικές υποθέσεις όσο και για τους κατηγορούμενους σε ποινικές υποθέσεις οι οποίες προωθούνται στο δικαστήριο από την αρμόδια αρχή του κράτους ως κατηγορούσα αρχή, οι προβλεπόμενες ποινές, σε περίπτωση καταδίκης, είναι οι ίδιες.

Ο εισηγητής της πρότασης νόμου, αναλύοντας περαιτέρω τους σκοπούς της στην επιτροπή, ανέφερε ότι με την προτεινόμενη ρύθμιση επιδιώκεται όπως το δικαίωμα λήψης των σχετικών καταθέσεων και του μαρτυρικού υλικού σε ποινική δίκη επεκταθεί και σε κατηγορούμενο σε ιδιωτική ποινική υπόθεση, ώστε να δύναται να ετοιμάσει την υπεράσπισή του, επισημαίνοντας ότι η ρύθμιση αυτή είναι σύμφωνη με τις διατάξεις των άρθρων 12 και 30 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και του άρθρου 48 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο πλαίσιο της συζήτησης της πρότασης νόμου, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας επισήμανε ότι το δικαίωμα ιδιωτικής ποινικής δίωξης προέρχεται από το κοινοδίκαιο και συνεπώς οι σχετικές με την άσκησή του αρχές αναπτύχθηκαν νομολογιακά, όχι νομοθετικά, και εξέφρασε την άποψη ότι η προσθήκη ενός άρθρου στον περί Ποινικής Δικονομίας Νόμο το οποίο να ρυθμίζει αποσπασματικά μία μόνο πτυχή της διαδικασίας της ιδιωτικής ποινικής δίωξης που αφορά την πρόσβαση σε έγγραφα ή/και μαρτυρικό υλικό θα προκαλέσει προβλήματα και επιπλοκές στην ποινική διαδικασία. Συναφώς, ανέφερε ότι σε συνοπτικές δίκες δεν απαιτείται να

υποβληθεί ονομαστικός κατάλογος μαρτύρων, καθώς η υποχρέωση αυτή υπάρχει μόνο σε δίκη ενώπιον κακουργιοδικείου, ενώ υπέδειξε ότι το θέμα της ιδιωτικής ποινικής δίωξης ενδείκνυται να τύχει συνολικής νομοθετικής ρύθμισης, αφού προηγουμένως μελετηθούν και εξεταστούν σε βάθος όλες οι σχετικοί παράμετροί του.

Ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου δήλωσε ότι συμφωνεί με τους σκοπούς της πρότασης νόμου τονίζοντας ότι ο κατηγορούμενος σε ιδιωτική ποινική δίωξη πρέπει να απολαύει των ίδιων δικαιωμάτων τα οποία απολαύει και οποιοσδήποτε άλλος κατηγορούμενος σε ποινική δίωξη, καθώς και ότι η αποκάλυψη των εγγράφων του παραπονουμένου αποτελεί βασικό δικαίωμα του κατηγορουμένου σε ιδιωτική ποινική δίωξη και ως εκ τούτου επιβάλλεται η νομοθετική κατοχύρωσή του. Περαιτέρω, σύμφωνα με τον πιο πάνω εκπρόσωπο, η διάταξη βάσει της οποίας σε συνοπτικές δίκες δεν υποβάλλεται ονομαστικός κατάλογος των μαρτύρων είναι αναχρονιστική.

Κατά τη συζήτηση της πρότασης νόμου ο εισηγητής της αναφέρθηκε επίσης σε ενδιάμεση απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Ποινική Υπόθεση Αρ. 4263/2019), με την οποία συμφώνησε το Ανώτατο Δικαστήριο στην πρωτοβάθμια δικαιοδοσία του (Πολιτική Αίτηση Αρ. 171/2019), σύμφωνα με την οποία το δικαστήριο αρνήθηκε την έκδοση διατάγματος παραχώρησης μαρτυρικού υλικού σε κατηγορούμενο ποινικής ιδιωτικής υπόθεσης, κρίνοντας ότι στην περίπτωση της ιδιωτικής ποινικής υπόθεσης δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 7 του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου που προβλέπουν την παραχώρηση τέτοιου υλικού. Συναφώς, ο εισηγητής της πρότασης νόμου επισήμανε ότι δεν υπάρχει νομοθετική πρόβλεψη στην περίπτωση ιδιωτικής ποινικής υπόθεσης ως προς το δικαίωμα πρόσβασης του κατηγορουμένου στο μαρτυρικό υλικό που κατέχει ο ιδιώτης κατήγορος.

Αναφορικά με την πιο πάνω δικαστική απόφαση, η εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της

Δημοκρατίας, μέσω επιστολής της προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, ενημέρωσαν την επιτροπή ότι η εν λόγω απόφαση ακολούθως εξετάστηκε κατ' έφεση από το Ανώτατο Δικαστήριο (Πολιτική Έφεση Αρ. 373/2019) και ανατράπηκε, αφού το Ανώτατο Δικαστήριο με απόφασή του, ημερομηνίας 17 Φεβρουαρίου 2021, έδωσε άδεια για καταχώριση προνομιακού εντάλματος, χωρίς όμως να υπεισέλθει στην ουσία του ζητήματος. Συνεπώς, σύμφωνα με τις πιο πάνω εκπροσώπους, δεν είναι ακόμα γνωστή η τελική και δεσμευτική θέση του Ανωτάτου Δικαστηρίου επί του ζητήματος και ως εκ τούτου θα ήταν ορθό να αναμένεται η θέση αυτή, προτού προχωρήσει η προτεινόμενη ρύθμιση της πρότασης νόμου.

Σε σχέση με το ίδιο ζήτημα ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, καθώς και ο εισηγητής της πρότασης νόμου επισήμαναν ότι στην απόφασή του το Ανώτατο Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε κατά πόσο το άρθρο 7 του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου εφαρμόζεται σε ποινικές υποθέσεις στις οποίες ο κατηγορος είναι ιδιώτης, αλλά ανέτρεψε την απόφαση μη παραχώρησης σχετικής άδειας για καταχώριση αίτησης με κλήση για την έκδοση προνομιακών ενταλμάτων και ως εκ τούτου δεν υπεισήλθε στην ουσία του ζητήματος, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της πρότασης νόμου.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της μελέτης της υπό συζήτηση πρότασης νόμου ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου υπέβαλε τόσο προφορικά όσο και γραπτώς εισηγήσεις για τροποποίηση των προνοιών της πρότασης νόμου. Συναφώς, η επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πάνω εισηγήσεις, επέφερε στο κείμενο της πρότασης νόμου αριθμό τροποποιήσεων, οι οποίες συνοψίζονται στα πιο κάτω:

1. Εισαγωγή ερμηνευτικής διάταξης σύμφωνα με την οποία ο όρος «πρόσβαση» σημαίνει τη λήψη αντιγράφων ή/και φωτοαντιγράφων των εγγράφων του μαρτυρικού υλικού, των γραπτών δηλώσεων και των συνόψεων μαρτυρίας που έχει

στην κατοχή του ο κατηγορός.

2. Παροχή δυνατότητας στον δικηγόρο του κατηγορουμένου να αιτηθεί, όπως θα δύναται και ο κατηγορούμενος, γραπτώς πρόσβαση στα έγγραφα και/ή μαρτυρικό υλικό που κατέχει ο κατηγορός και υποβολή σύνοψης μαρτυρίας οποιουδήποτε μάρτυρα κατηγορίας.
3. Καθορισμός χρονικής περιόδου είκοσι μίας (21) ημερών εντός της οποίας θα παραχωρείται δωρεάν πρόσβαση.
4. Συμπερίληψη στα έγγραφα στα οποία θα έχει πρόσβαση ο κατηγορούμενος μαρτυρικού υλικού, περιλαμβανομένου ονομαστικού καταλόγου μαρτύρων κατηγορίας και γραπτής δήλωσης εκάστου παραπονούμενου προσώπου, στην οποία καταγράφεται η μαρτυρία του επί όλων των γεγονότων της υπόθεσης, καθώς και σύνοψης της μαρτυρίας οποιουδήποτε άλλου μάρτυρα κατηγορίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, κατά πλειοψηφία του προέδρου και των μελών της βουλευτών των κοινοβουλευτικών ομάδων του Δημοκρατικού Συναγερμού και ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, καθώς και του μέλους της βουλευτή του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση της πρότασης νόμου σε νόμο, όπως αυτή έχει αναθεωρηθεί σύμφωνα με τα πιο πάνω.

Τα μέλη της επιτροπής βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος επιφυλάχθηκαν να τοποθετηθούν επί των προνοιών της πρότασης νόμου κατά τη συζήτησή της στην ολομέλεια του σώματος.

6 Απριλίου 2021

Αρ. Φακ.: 23.02.062.011-2021, ΜΧ/ΜΚ